

Zamyšlení nad komunikováním statistiky v médiích

„Obětí kyberšikany je téměř 60 procent českých teenagerů“

Statistická analýza dat, PSY717

Anna Marie Jičínská

385336, Psychologie – sociální práce

Kombinované studium studium

Vyučující:

Mgr. Stanislav Ježek, Ph. D.

Mgr. Jan Širůček

Mgr. Jan Šerek

Datum odevzdání: 1. 5. 2012

Na internetovém zpravodajství Novinky.cz byl dne 29. 4. 2012 zveřejněn článek „Oběti kyberšikany je téměř 60 procent českých teenagerů“. Tento článek působil jako jedna z hlavních zpráv na internetovém portálu Seznam.cz. Kyberšikana, nebezpečí sociálních sítí, internetový sexting, to jsou témata, která jsou v dnešní době velmi obávaná a diskutovaná. Stávají se „strašákem“ dnešních rodičů teenagerů a titulek tohoto článku, jejich strach podtrhuje. Proto na článek „kliknou“ a ptají se, zda není tou obětí právě jejich dcera/chlapec.

Cílem mé práce je zhodnotit, jak novinový článek komunikuje s údaji a statistikami z výzkumné studie a zda novinový článek opravdu informuje spolehlivě o společenském problému kyberšikana.

„Oběti kyberšikany je téměř 60 procent českých teenagerů“

Hned v perexu se dozvídáme, že více než polovina dětí v Česku se již stala obětí kyberšikany. Téměř každé desáté dítě přiznává, že se na ní samo podílí a dopouští se ponižování a urážení. Dále nás autor odkazuje na zdrojovou studii Centra prevence rizikové virtuální komunikace Univerzity Palackého v Olomouci. Výzkumu se účastnilo 10830 mladých ve věku 11-17 let. Mezi monitorované jevy patřily například kyberšikana, sexting nebo sdílení osobních údajů na internetu. Výzkum ukázal, že s některou z forem či projevů kyberšikany se setkala bezmála 57 procent českých dětí. 31 procent respondentů zažilo nejčastější formy šikany jako ponižování, urážení a ztrapňování. 21% procent dětí se pak v roli oběti setkalo s kyberšikanou prostřednictvím mobilních telefonů. Nejčastěji byly ke kyberšikaně využity sociální sítě, SMS a instant messengery. Dále skoro 10% dotázaných přiznalo, že se dopustili ponižování, urážení oběti na internetu. Asi deset procent respondentů zneužilo cizí účet k tomu, aby jeho majitele dostali do problémů. Rodičům by se s jakoukoliv formou šikany nikdy nesvěřilo 17% dětí.

Výzkumná studie

Výzkum Nebezpečí internetové komunikace III se zaměřuje na výskyt rizikového chování spojené s informačními a komunikačními technologiemi v populaci českých dětí. Mezi monitorované jevy patří kyberšikana, navazování virtuálních prostředků, sexting a sdílení osobních údajů.

Výzkumu se zúčastnilo 10830 dětí ve věku 11 – 17 let z celé České republiky. S ohledem na počet dotazovaných byl výzkum orientován kvantitativně a jako výchozí výzkumná procedura byla zvolena metoda dotazníku. Ten čítal 71 položek (polytomických i dichotomických) a byl respondentům poskytnut elektronicky. Sběr dat probíhal po celý rok 2011. Získaná data byla převážně na nominální a ordinální úrovni měření. Data byla uspořádána do tabulek četností, popsána pomocí míry střední tendence a následně znázorněna graficky. K testování hypotéz byl využit test nezávislosti chí – kvadrát. Veškeré testování proběhlo na hladině významnosti – 0,01.

A jak se liší nebo jsou zkreslená data v novinovém článku, který vychází z výzkumné studie?

Podářilo se autorovi dobře zpracovat data a napsat vřrohodnřy a srozumitelnřy řlánek? S ohledem na omezenřy prostor pro novinovřy řlánek, je předvřdatelnře, ře nřkterě informace autor bude muset zkrãtřt ři zcela vynechat. Otãzkou je, zda nevynechal nřkterě dřležitě informace.

Kdyř jsem zaãala s komparací třchto dvou textů domnřvala jsem se, ře v novinovřm řlãnku dojde k řmyslnřm zkrlesnřnř dat, aby byl řlánek co nejãtenějšř. Myslela jsem, ře autor podtrhne a zkrlesř data, aby se kyberřikana opravdu jevila jako velkã hrozba. Tato domnřnka se mi nepotvřdřla, avřak přesto ře autor řlãnku hlavně přetřskuje relativnř řetnosti z vřzkumu a dãle je hlouběji neinterpretuje, tak jsem v řlãnku narazřla na nřkolik nesrovnalostř.

Hned v titulku jsem objevřla prvnr statistickou zkrlesnou informaci. Mřže se zdãt, ře tēmř 60% oběť, jak uvãdř titulek, je to samě jako 56.7% oběť, kterě bylo doopravdu oběťmi kyberřikany. Avřak jeden ze zãvřř studie byl mřrnř pokles oběť, z 60% na 56. 7%. Tento vřsledek mã břt mřrně pozitivnř zlepřenř, o kterřm v novinovřm řlãnku nenř ani zmřnky. Domnřvãm se, ře tato informace nebyla uvedena zãměrně, protože mřl titulek „řokovat“ ře tēmř 60% dětř se stalo oběťmi. Dalř řetnosti uvedeně autorem v novinovřm řlãnku kopřrj řetnosti z vřzkumně studie a nedochãzř u nich ke zkrlesnřnř ři chybně interpretaci.

Avřak moji dalř vřtkou je autorovo implikovãnř vřzkumu na vřechny českě dětř. Autor uvãdř, ře: „Vřzkum ukãzal, ře s nřkterou z forem ři projevů kyberřikany se setkalo bezmãla 57 procent českř dětř“. Ale dle mřho nãzoru, vřzkum nebyl proveden na reprezentativnřm vzorku, tudřř ho nenř mořně implikovat na celou populaci. Autořř vřzkumu uvãdřjř, ře nedělali vřbřer respondentů ze zãkladnřho souboru do vřzkumněho vzorku. Spolěhali na to, ře dostanou reprezentativnř množství dotaznřků. Avřak porovnãnř poãtu respondentů z jednotlivřch krajů nãm ukazuje, ře se vřzkumu řãastnřly dětř hlavně z velkřch mřst. Nejvřce respondentů bylo z Prahy, Ostravy, Jihlavy a Brna. Je patrnã velkã nerovnoměrnost rozlořenř respondentů mezi jednotlivě kraje České republiky, napřřklad z libereckěho kraje tvořř respondentř pouze 0,5% ze vřech respondentů, oproti tomu v moravskoslezskřm kraji bylo vřce neř 30% respondentů. Řãast dětř z vesnřc a malřch mřst je takě minimãlnř. Dle mřho nãzoru tyto fakta mohly ovlivnřt vřsledky vřzkumu. Proto ře se oãekãvã, ře dětř ve velkřch mřstech jsou vystaveny vřřřmř riziku kyberřikany. Proto by autor řlãnku nemřl mluvit o vřech českř dětřch, ale pouze o dětřch, kterě se zřãastnřly vřzkumu.

Kdyř celkově zhodnotřm novinovřy řlánek, tak v řlãnku nedořlo k vřraznřm zkrlesnřnř statistickřch informãcř za řãelem zvrřeně řtenosti, jak jsem se přvodně domnřvala. Za dalř negativã tohoto řlãnku avřak povařuji nepřehlednost pouřitřch dat a nedostateãnou interpretaci zkoumanřch jevů a vřsledků vřzkumu. V krãtkřm textu uvãdř autor mnoho řiselnřch řdajů bez vysvřtlenř a řtenãř se po chvřřli v textu ztratř. Myslřm si, ře se mřl autor zaměřřt pouze na nřkterou zãstř vřzkumu. Proto ře nenř mořně obsãhlř vřzkum interpretovat v krãtkřm novinovřm řlãnku bez toho, aniř by se nřjakřm zpřsobem zkrleslřla ři pořkodilã data z vřzkumu.

Zdroje:

„Obětí kyberšikany je téměř 60 procent českých teenagerů“. [online] Citováno 29. 4. 2012.
Dostupné z

<http://www.novinky.cz/internet-a-pc/266020-obeti-kybersikany-je-temer-60-procent-ceskych-teenageru.html?ref=ostatni-clanky>

Nebezpečí internetové komunikace. [online] Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Univerzity Palackého v Olomouci. Citováno 29. 4. 2012. Dostupné z

http://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/doc_download/39-nebezpei-internetove-komunikace
HYPERLINK "http://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/doc_download/39-nebezpei-internetove-komunikace-3-2011-2012"-3-2011-2012

10 bodů.

Oceňuji hlavně úvahu o reprezentativnosti.